

Digisterker binnen detentie

Hoe gaat het nu bij PI Heerhugowaard?

Penitentiare Inrichting (PI) Heerhugowaard is, naast PI Achterhoek (Zutphen) en PI Arnhem, één van de drie penitentiare inrichtingen waar de pilot Digisterker binnen detentie draaide. Het lesprogramma 'Digisterker - Werken met de digitale overheid' is daar in 2020 en 2021 getest om te kijken of het gedetineerden kan helpen digitaal vaardiger te worden. Dit bleek met enige aanpassingen mogelijk. Gedetineerden gaven aan dat ze na het volgen van het lesprogramma zich zekerder voelen in het zelfstandig digitaal contact onderhouden met overheidsinstanties en maatschappelijke organisaties. Het lesprogramma bleek een meerwaarde te hebben binnen het totaal van cursussen en trainingen dat aan gedetineerden wordt aangeboden en draagt bij aan hun re-integratie.

Inmiddels is het lesprogramma uitgerold binnen alle PI's van Nederland, waaronder PI Heerhugowaard. We zijn benieuwd: Hoe gaat het nu met de Digisterker-lessen? En hoe verloopt de samenwerking met Bibliotheek Kennemerwaard? We spraken hierover met Joke Karsten van de PI, met Marian Lerchbaumer van Bibliotheek Kennemerwaard en één van de medewerkers van de Bibliotheek.

Pilot en daarna

PI Heerhugowaard heeft onderdelen van het lesprogramma Digisterker tijdens de pilot aangeboden in de vorm van persoonlijke workshops, waarbij gedetineerden één-op-één begeleid werden. De workshops werden gegeven in de bibliotheek van de PI. Aan de orde kwamen onderdelen zoals 'Zoeken en vinden bij de digitale overheid'.

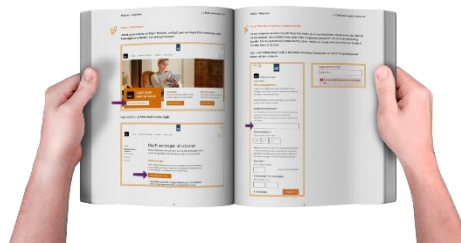
Het bleek moeilijk om het lesprogramma na de pilotfase te blijven aanbieden. Voor Joke Karsten, de coördinator van het Re-integratie Centrum (RIC), waren er te veel andere werkzaamheden die aandacht vroegen. Het RIC heeft stagiaires en/of vrijwilligers die Digisterker-workshops zouden kunnen geven. Maar het is met vrijwilligers soms lastig om continuïteit te borgen. Stagiaires zijn er meestal een schooljaar lang. Zij zouden wel voor continuïteit kunnen zorgen wat betreft het Digisterker-aanbod, maar het kost tijd voordat ze op de doelgroep en het lesprogramma zijn ingewerkt.

En die tijd is er niet altijd, omdat ook andere RIC-activiteiten aandacht vragen van de stagiaires.

Samenwerking met de Bibliotheek

PI Heerhugowaard was enthousiast over het lesprogramma. Om het tóch te kunnen uitvoeren zijn ze op zoek gegaan naar een andere oplossing en uitgekomen bij Marian Lerchbaumer van Bibliotheek Kennemerwaard. Marian is consulent Participatie & Zelfredzaamheid en coördinator Digitale Inclusie. Zij kwam met de volgende oplossing.

Bibliotheken in Nederland hebben recht op digitale inclusie-subsidie vanuit het ministerie van BZK. Binnen het programma Digitale inclusie helpen bibliotheken, publieke dienstverleners en lokale partners mensen omgaan met de digitale overheid. Het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) en cursussen digivaardigheid, zoals 'Digisterker - Werken met de digitale overheid', vormen hiervan de kern. De Bibliotheek Kennemerwaard heeft van deze gelden een medewerker Participatie en Zelfredzaamheid aangetrokken. Vanaf augustus 2023 wordt deze medewerker voor een vaste dag per week 'uitgeleend' aan PI Heerhugowaard om daar gedetineerden te ondersteunen bij het gebruiken van en leren over de digitale overheid.

Vorm en inhoud Digisterker-aanbod

Bij het RIC staan zes IWJ's die gedeeld worden met afdeling Onderwijs. Bij de afdeling Bibliotheek staan drie IWJ's. IWJ staat voor Internet Werkplek Justitiabele. Omdat er vaak gedetineerden gelijktijdig bij het RIC zijn, is les in groepsverband lastig te organiseren. Daarnaast komen de gedetineerden meestal met leervragen die maatwerk behoeven. Daarom is voorsnog gekozen voor het één-op-één begeleiden van gedetineerden.

De medewerker van Bibliotheek Kennemerwaard ziet per dagdeel zo'n drie à vier gedetineerden achter elkaar, variërend van jong tot oud. Hij merkt dat ouderen wat meer openstaan voor hulp en jongeren de neiging hebben om te verdoezelen dat ze iets lastig vinden. Geld is voor gedetineerden wel een trigger om hun zaken met de digitale overheid te regelen. De tijd die de medewerker aan de slag is met een gedetineerde varieert van 15 tot 45 minuten per keer, afhankelijk van de vraag. Vragen zijn bijvoorbeeld hoe verleng ik mijn rijbewijs en hoe zit het met mijn pensioen?

Meestal laat de medewerker van Bibliotheek Kennemerwaard eerst zien hoe dit soort zaken op de betreffende website geregeld kunnen worden. Daarna ondersteunt hij de gedetineerde bij het zelf doen. Zo leren ze hoe het moet. Ook doet de medewerker soms de DigiD-quiz met ze. Zoals met een gedetineerde die dacht dat hij wel wist hoe DigiD werkte en vond dat hij geen les nodig had. Hij was ook achterdochtig en wantrouwig richting de overheid. Dan is het spelen van de quiz een luchtige manier om het over het onderwerp te hebben (de quiz staat op de speciale website 'Digisterker binnen detentie').

De medewerker van de bibliotheek maakt direct een vervolgspraak met iemand, liefst op korte termijn. Zo blijft iemand aangehaakt op het onderwerp en blijft het geleerde beter hangen.

Bij het RIC gebruiken ze van het Digisterker-lesprogramma veelal de oefenomgeving 'Zelf oefenen met DigiD' of 'Zelf oefenen met de DigiD app' (deze omgevingen staan ook op de speciale website).

Op de IWJ's kunnen de RIC-medewerkers de gedetineerden dan alvast laten oefenen zonder dat de gedetineerden hoeven in te loggen met hun eigen DigiD. In de praktijk wordt het lesmateriaal indien nodig geprint, zodat het nagelezen kan worden. Helaas weet men bij het RIC ook dat lesmateriaal bij gedetineerden soms zoekraakt. De medewerkers van het RIC zijn heel tevreden als een gedetineerde op de afspraak komt en blijft komen. Gedetineerden die de cursus afmaken, ontvangen als beloning het Digisterker-certificaat.

Als iemand bij het RIC komt om een DigiD aan te vragen, laten ze daar ook direct de website 'MijnOverheid' zien. Dan blijkt dat gedetineerden vaak geen idee hebben welke informatie daar van henzelf te vinden is. PI Heerhugowaard is blij met het ter beschikking gestelde lesmateriaal, dat ook goed te gebruiken is als naslagwerk.

Werving gedetineerden

Werving van gedetineerden gebeurt vanuit het RIC in samenwerking met de medewerker van de Bibliotheek. Diverse gedetineerden worden vanuit het RIC aangedragen, vanuit de gesprekken die ze met gedetineerden hebben. Tevens wordt de training 'Aan de bak' gegeven aan nieuwe gedetineerden. De medewerker van de Bibliotheek is een keer spontaan bij deze training betrokken om wat te vertellen over DigiD en Digisterker. Het idee is om dit meer structureel vorm te geven. Bij de training kan dan ook het belang van de Digisterker-cursus benadrukt worden: het volgen van de cursus, of onderdelen ervan, kan mede bijdragen aan het behalen van een Beschrijving van Goed Gedrag (om in aanmerking te komen voor een BGG moeten gedetineerden ook meedoen aan andere re-integratie-activiteiten en zich gedurende hun detentie positief en constructief gedragen). Daarnaast is het idee om een praatje voor de casemanagers te houden over wat het lesprogramma inhoudt. Tot slot hangen er posters van Digisterker in de cellen en staat er informatie op de kabelkrant.

Ervaringen

Zowel het RIC als de Bibliotheek Kennemerwaard zijn blij met de samenwerking. Doordat de medewerker van Bibliotheek Kennemerwaard structureel op een vaste dag aanwezig is, begint Digisterker te leven en wordt het belang ervan duidelijk voor de gedetineerden. Joke wil er naartoe dat de bibliotheekmedewerker nog meer zelfstandig kan werken, bijvoorbeeld door zelf bevindingen te registeren en communiceren binnen de PI. Nu is Joke nog zijn 'sidekick'. Hopelijk hoeft dat in de toekomst niet meer. Voor PI Heerhugowaard is het Digisterker-aanbod een heel mooie aanvulling op het palet aan detentie- en re-integratie-activiteiten binnen de instelling.

